

OBAD ŠĆITAROCI, Mladen, arhitekt (Cirkvena, 1. I. 1955). Diplomirao 1979 (B. Milić) i doktorirao 1989 (*Metodologija obnove povijesnih perivoja*) na Arhitektonskom fakultetu u Zagrebu gdje je docent. Radio je na izradi prostornih planova nacionalnih parkova Krke i Mljeta. Istražuje povijest parkovne umjetnosti u Hrvatskoj.

BIBL.: *Karlovac – Città rinascimentale del 1579 – fondazione e sviluppo*, u zborniku: *Castelli e città fortificate*, Il, Palmanova 1987; *Perivoji i dvorci Hrvatskoga zagorja*, Zagreb 1989; *Il Giardino di Lipik – rinnovamento del giardino tra i metodi e le possibilità*, u zborniku: *La trasmissione delle idee dell'architettura*, Udine 1990; *Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja*, Zagreb 1991; *Il patrimonio dei giardini e dei parchi nella Croazia* (s B. Bojanić Obad Šćitaroci), u zborniku: *Parchi e Giardini Storici*, Monza 1992; *Hrvatska parkovna baština – zaštita i obnova*, Zagreb 1992; *Hrvatska parkovna arhitektura – prilog vrednovanju hrvatske parkovne arhitekture u kontekstu europske vrtnje umjetnosti*, Encyclopaedia Moderna, 1993, 38; *Maksimir – a romantic episcopal park in Zagreb*, Croatia, Journal of Garden History (London), 1994, 2.

OBLIKOVANJE → DIZAJN

OBOROVO, selo na Savi *JI* od Zagreba. Župa se spominje od 1501. Drvena crkva zamijenjena je oko 1757. baroknom jednobrodnom crkvom Sv. Jakova; uz svetište je sakristija s okovanim vratima, nad njom je oratorij, a uz pročelje visok zvonik. Crkva ima barokne oltare i liturgijske predmete iz sred. XVIII. st. U kapeli Sedam žalosti Sv. Marije (1735) barokna slika i kameni kip Marije od čisla (1703).

LIT.: A. Horvat, Pregled spomenika kulture s područja općine Dugo Selo, Kaj, 1981, 4. – Horvat – Matejčić – Prijatelj, Bačok.

A. Ht.

OBRAD HVALJENOV, klesar (XIV. st.), rodio iz Bara. Klesao kamene ukrasne dijelove za kuće i palače u Dubrovniku; neke narudžbe izveo zajedno s bratom Milkom. God. 1330. otišao na rad Stjepanu II. Kotromaniću u Zahumlje i ostao tamo tri godine.

LIT.: C. Fisković, Prvi poznati dubrovački graditelji, Dubrovnik 1955, str. 68, 80, 91, 103.

OBROVAC, gradić na rijeci Zrmanji. *JZ* od gradića nalazilo se važno rim. naselje *Clambetae*, na platou današnje *Cvijine gradine*. Otkriven je dio urbanističke cjeline ant. naselja s ostacima gradske ulice i zgrada, od kojih su najvažniji ostaci hrama i termalni uređaji. Nađeni su rim. natpisi i ulomci arhitekture. Iz *Clambetae* je vodila rim. cesta prema Medvidi (*Hadra*). – O. se prvi put spominje pod imenom *Obrovez*. Do 1527. u posjedu knezova Krbavskih, potom pada pod tur. vlast; 1684. prisvaja ga Venecija. Iznad gradića je stari utvrđeni grad koji su proširili i utvrdili knezovi Krbavski, potom Turci i Mlečani. Danas je ruševina.

LIT.: A. Colinago i J. Keil, Archäologische Untersuchungen in Norddalmatien, Jahreshefte ÖAI, 1905, 8, Beiblatt, str. 31. – M. Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zadar 1976. – Š. Perićić, Obrovac kao trgovište, Radovi HIJZ, 1979, 26.

R.

OBRTNA ŠKOLA, osn. je u Zagrebu 1882. Školom su, u ime Društva umjetnosti, upravljali I. Kršnjavi, H. Bollé i E. Suhin. Predviđena su četiri odjela (građevinsko-obrtni, umjetničko-obrtni, mehaničko-obrtni, kemij-sko-obrtni), a 1885. osn. je Odjel za lončariju i pećariju. God. 1889. škola

je proglašena zavodom i pridružen joj je Muzej za umjetnost i obrt, a 1892. u njezinu je okviru osn. Graditeljska škola. Prvo je razdoblje obilježeno djelovanjem H. Bolléa (1890–1914). God. 1915–32. razdoblje je stagnacije uvjetovane ratom, odvajanjem Muzeja za umjetnost i obrt (1919), te osnivanjem sličnih stručnih škola. Pod upravom kipara V. Braniša (1932–39) škola se reformira, otvara prema svijetu i sudjeluje na svj. izložbama u Parizu (1937) i New Yorku (1939). Za vrijeme II. svj. r. nastava se odvija u teškim uvjetima, vojska zauzima zgradu, a mnogi napredni učenici postaju žrtvama fašističkoga terora. Poslije II. svj. r. Središnja obrtna škola pretvara se u I. i II. industrijsku školu, a 1948. u Školu primijenjene umjetnosti. Do 1958. stvara se nov profil škole zasnovan na iskustvima Bauhausa zahvaljujući V. Branišu, koji kao pedagoga angažira članove grupe »EXAT«. God. 1962. škola se dijeli na Odjel plošnoga oblikovanja i Odjel plastičkoga oblikovanja, a reformom školstva (1977/78) postaje sastavnim dijelom Obrazovnoga centra za kulturu i umjetnost u Zagrebu. Obrtna škola bila je prva umj. škola sa statusom srednje škole u nas, prvo naše »rasadište« umjetnika, obrtnika primijenjene umjetnosti i oblikovatelja. Kroz nju su, kao nastavnici ili učenici, prošli mnogi istaknuti likovni i primijenjeni umjetnici novijega doba.

LIT.: I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905. – J. Bratanić, Osamdeset godina bivše Obrtne škole i Škole primijenjene umjetnosti u Zagrebu, 1882–1962, Zagreb 1962. – Z. Čorak, Počeci Obrtne škole i vizuelni identitet Zagreba, u katalogu: XV. zagrebački salon, Zagreb 1980. – Z. Tatomir i J. Bratanić, 100. godišnjica Škole primijenjene umjetnosti u Zagrebu, 1882–1982 (katalog), Zagreb 1982. – Z. Tatomir, Povijest naše škole, Zagreb 1993. – 111 godina Škole primijenjene umjetnosti i dizajna (katalog), Zagreb 1993.

M. Ton.

OBSEIGER, Ivan, slikar (Koprivnica, 11. I. 1939). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1966 (R. Goldoni). Bavi se lik. pedagogijom. Jedan je od osnivača »Ateljea Brezovice« u Brezovici kraj Zagreba (1968). Slika ekspresivne prizore u duhu nove figuracije, bogatih pikturalnih površina (*Egzekucija*, 1974; *Otisak tijela*, 1975; *U počast Emily Dickinson*, 1990; *Uznemireni letači*, 1993), a stvara i apstraktne »psihometrijske krajolike« dinamičnih kaligrafskih pokreta i znakova. Samostalno je izlagao u Koprivnici (1966, 1993), Zagrebu (1969, 1972, 1979, 1981, 1991), Splitu (1992) i Čakovcu (1993).

LIT.: V. Bužančić, Ivan Obsieger (katalog), Zagreb 1979. – V. Gotovac, Ivan Obsieger (katalog), Zagreb 1991. – V. Bužančić, Ivan Obsieger (katalog), Čakovec 1993.

Ž. Sa.

OČURA, selo *SI* od Radoboja. Na brdu izvan naselja nalazi se jedna od najvećih gotičkih crkava Hrvatskog zagorja, posvećena Sv. Jakovu (prije Sv. Mariji). Jednobrodna građevina s poligonalnim svetištem ima s objiju strana po jednu sakristiju, a uz lijevu zvonik. Svetište ima križni svod. Uz visok trijumfalni luk je propovjedaonica (spominje se od 1665). Brod je barokiziran 1752. U II. svj. r. crkva je teško stradala zajedno s gotičkim zidnim slikama (utvrđena dva sloja; gornji pod utjecajima iz Slovenije) i s baroknom opremom (glavni oltar s hrv. kronostihom iz 1770). Drveni kip Bl. Dj. Marije potječe otprilike iz 1500.

T. ODAK i T. KOŽARIĆ, osnovna škola u Začretju

LIT.: G. Szabo, Spomenici kotara Krapina i Zlatar, VJHAD, 1914. — Lj. Karaman, O umjetnosti Srednjeg vijeka u Hrvatskoj i Slavoniji, HZ, 1950. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — D. Vukičević-Samaržija, Gotičke crkve Hrvatskog zagorja, Zagreb 1993. A. Ht.

ODAK, Tomislav, arhitekt (Proložac kraj Imotskoga, 27. I. 1941). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1964. Pretežno projektira stambene zgrade u novim gradskim naseljima posvećujući posebnu pozornost usklađivanju racionalne organizacije fleksibilnih stambenih prostora s oblikovanjem građevine. Važnije su mu realizacije: stambene zgrade u Prečkom (s V. Cimaš, 1977), Dugavama (1980), Slobostini (1983), Jarunu (1984), Borongaju (1989) te stacionar MUP-a na Krugama (1987) — sve u Zagrebu; osnovna škola u Začretju (s T. Kožarićem, 1974), stambene zgrade u naselju Ozimice u Bihaću (s V. Cimaš i A. Mokos, 1984) i stambeni nizovi u Samoboru (1989–94). — Sudjelovao je kao suautor na natjecajima za središte Zagreba (1970), stambeno naselje Dugave (1975, I. nagrada), urbanističko rješenje Jazina u Zadru (1978), urbanističko-arhitektonsko rješenje naselja Kajzerice u Zagrebu (1980, II. nagrada), potom na arhitektonskome natjecaju za jugosl. paviljon u Sevilli (1989, I. nagrada) te za Svjetski trgovinski centar u Zagrebu (1991, I. nagrada). — Članke objavljuje u stručnim i znanstvenim časopisima.

BIBL.: Stambena arhitektura Dugava, ČIP, 1979, 314; Iskustva projektantske prakse u realizaciji stambene izgradnje, ibid., 1980, 322; »Nebo i zemlja« Gajnica, ibid., 1980, 328–329; 17. zagrebački salon, Arhitektura, 1982, 182–183; Tražiti pouke naše moderne, ČIP, 1983, 362; Individualno stanovanje i prefabrikacija, Arhitektura, 1984, 186–188; Ruska avangarda i arhitektura, ČIP, 1985, 383; Hrvatska arhitektonska alternativa, Arhitektura, 1986, 196–199; 4×Silašin, ibid., 1988, 204–207; Radovan Tajder (katalog), Zagreb 1988; Divo Dražić i Edvin Šmit (katalog), Ljubljana 1991; Stanovanje je arhitektura, Arhitektura, 1991, 208–210.

LIT.: I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176–177. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, ibid., 1986, 196–197. — I. Maroević, Arhitektura i urbanizam u Hrvatskoj 1981–1985, ŽU, 1988, 43–44. — Isti, Svježina invencije, Arhitektura 1989–1991, 208–210. — Isti, Zagrebačka arhitektura osamdesetih godina, Radovi IPU, 1992, 16. — Isti, Odakov samoborski izlet, ČIP, 1995, 490–491. J. M. M.

OGNOBENUS TRIVISANUS, apostoli, freska u crkvi Sv. Vincenta u Svetome Vinčentu

ODORICO DA PIRANO, stolarski majstor (Piran, XV. st.). Zabilježen je njegov veći posao 1438, kada je u koru katedrale u Udinama podigao tri drvene kapele sa svodovima.

LIT.: G. Caprin, L'Istria nobilissima, Trieste 1905–07.

OGNOBENUS TRIVISANUS, slikar iz Trevisa (Italija). Krajem XIII. st. naslikao je i signirao u crkvi Sv. Vincenta u Svetome Vinčentu ciklus romaničkih fresaka, po teološkom, enciklopedijskom i hagiografskom programu najopsežniji romanički ciklus u Istri. Na freskama majstora Ognobenusa uz dominantne romaničke odlike naziru se i tragovi biz. ikonografskih i stilskih obilježja. — Zbog određenih stilskih podudarnosti iznesena je pretpostavka (G. Ghirardi) da su romaničke freske u crkvi San Vito u Trevisu također djelo Ognobenusa iz Trevisa.

LIT.: B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. — G. Ghirardi, Affreschi istriani del medioevo, Padova 1972. — I. Fisković, Romaničko slikarstvo u Hrvatskoj, Zagreb 1987. R.

OGNJANOVIĆI, obitelj majstora umjetnika u Dubrovniku u XV. st.

Ivan Ognjanović (? — Dubrovnik, između 1478. i 1482). Radio okovane škrinje, štitove i oružje te proizvodio barut za bombe i puške. Bio je, s prekidima, u službi Republike 1442–71. Surađivao je s dubrovačkim slikarima; I. Ugrinović se 1442. obvezao da će doživotno oslikavati samo njegove škrinje, a 1461. zajedno sa slikarom S. Ugrinovićem ugovara izradu izrezbarene i oslikane oltarne slike s deset svetaca. Sa sinom Petrom oslikava i pozlaćuje 1468. zastavu bratovštine Sv. Luke.

Petar Ognjanović (Dubrovnik, ? — prije 1527), sin Ivanov. Radio je okovane i oslikane škrinje, oslikavao zavjese. God. 1456. ima u Dubrovniku zajedničku radionicu sa slikarom S. Ugrinovićem; 1485. i 1488. zajedno rade poliptihe pozlaćenih drvenih okvira s naslikanim svecima. Jedno je vrijeme (1476/77) kod Petra učio slikarstvo mladi N. Božidarević. — Petrov sin Ivan spominje se također kao slikar 1496–97.

Pavao Ognjanović, sin Ivanov, brat Petrov. Spominje se u ispravama kao slikar 1475–92. Zajedno s bratom radio je škrinje ali se više bavio trgovinom, osobito s Apulijom.

LIT.: J. Tadić, Građa. — V. J. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963. R.

OGULIN, grad u Gorskome kotaru. Utvrđeni grad s dvije visoke valjkaste kule bio je opasan zidinama; zajedno s gotičkom kapelom Sv. Križa podignut je prije 1500. nad dubokim Dulinim ponorom rijeke Dobre, vjerojatno za Bernardina Frankopana. Oko grada se razvilo naselje, koje od 1746. postaje Bernardinov pukovnije. God. 1835–40. grade se ulice i trg po planu Ivana Schnekela Trebersburškoga. Na glavnome trgu, među skladnim katnicama iz doba Vojne krajine, nalazi se župna crkva Sv. Križa (1781) s namještajem kasnobarokno-klasicističkoga tipa. U parku je česma klasicističkih oblika (1847, preinačena 1882). Na ikonostasu pravosl. crkve Sv. Georgija nalazi se zapis: »Zucalo 1854, Vienna«. Crkvu je dao podići 1857–68. Lazar Mamula u duhu historicizma. U Lamostu je kip Immaculate na ant. kolumni i kapela Sv. Roka (1840). Na juž. je groblju srednjovj. kapela Sv. Jakova s romaničkim i gotičkim detaljima na zvoniku, a na zap. se groblju nalazi srednjovj. kapela Sv. Petra s trapezoidnim svetištem. Preko Dobre se pruža kameni most iz XIX. st. Od moderne arhitekture ističu se stambeno-poslovne zgrade (M. Čanković i M. Kranjc). — U Ogulinu od 1967. djeluje Zavičajni muzej, smješten u prostorima Staroga grada; ima arheol., etnograf. i zbirku iz novije povijesti. U agresiji na Hrvatsku 1991–92. jako su oštećene mnoge zgrade unutar gradske jezgre.

LIT.: G. Szabo, SG. — M. Magdić, Topografija i povijest Ogulina, Zagreb 1926. — A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. A. Ht.

OHMANN, Friedrich, austr. arhitekt (Lavov, 21. XII. 1858 — Beč, 6. IV. 1927). Prof. u Beču i Pragu, 1899–1907. glavni je arhitekt bečkoga dvora.